

РОЗВИТОК САМОСВІДОМОСТІ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Підготувала:

Студентка 3 курсу групи А

Савончик Ірина

ЗМІСТ

1. Вступ.
2. Форми самосвідомості.
3. Виявлення почуття дорослості підлітка.
4. "Я-Концепція".
5. Самооцінка.
6. Ідеальне "Я". Самовиховання.
7. Висновок.
8. Література.

ВСТУП

Вступ дитини в підлітковий період характеризується:

-якісним поштовхом у розвитку самосвідомості:

У підлітка починає формуватися позиція **дорослої людини**. Навіть, якщо ця позиція ще не відповідає об'єктивному статусу підлітка в житті, але її поява означає, що підліток суб'єктивно вже увійшов у нові стосунки з оточуючим світом дорослих, зі світом їхніх цінностей, мотивів поведінки та діяльності.

ФОРМИ САМОСВІДОМОСТІ

У підлітковому віці послідовно з'являються **дві особливі форми самосвідомості:**

- - почуття дорослості;
- - «Я -концепція ».

ЯК ВИЯВЛЯЄТЬСЯ ПОЧУТТЯ ДОРΟΣЛОСТІ ПІДЛІТКА?

Насамперед:

- у бажанні, щоб усі - і дорослі й однолітки - ставилися до нього не як до маленького, а як до дорослого.
- Він претендує на рівноправність у відносинах зі старшими і йде на конфлікти, відстоюючи свою «дорослу» позицію.
- Почуття дорослості виявляється і в прагненні до самостійності, бажанні захистити деякі сторони свого життя від втручання батьків. Це стосується питань зовнішності, відносин з ровесниками, іноді навчання.

Коли говорять, що дитина дорослішає, мають на увазі *становлення його готовності до життя в суспільстві дорослих людей*, причому як рівноправного учасника цьому житті. Звичайно, підлітку ще далеко до істинної дорослості - і фізично, і психологічно, і соціально. Він об'єктивно не може включитися в доросле життя, але прагне до неї і претендує на рівні з дорослими права. Нова позиція проявляється в різних сферах, найчастіше - в зовнішньому вигляді, в манерах. Ще зовсім недавно вільно, легко рухався хлопчик починає ходити перевальцем, опустивши руки глибоко в кишені.

ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД ПІДЛІТКА

Підліток, вважаючи себе унікальною особистістю та прагне зовні нічим не відрізнитися від однолітків. Він може переживати відсутність куртки - такий же, як у всіх в його компанії, - як трагедію. Бажання злитися з групою, нічим не виділятися, що відповідає потреби в емоційній безпеці, психологи розглядають як **механізм психологічного захисту** і називають **соціальною мімікрією**.

Наслідування дорослим не обмежується манерами і одягом. Наслідування йде і по лінії розваг, романтичних відносин. Незалежно від змісту цих відносин копіюється "доросла" форма: побачення, записки, поїздки за місто, дискотеки і т.п.

Почуття дорослості **стає центральним новоутворенням молодшого підліткового віку**, а до кінця періоду, приблизно в 15 років, підліток робить ще один крок у розвитку своєї самосвідомості.

Після пошуків себе, особистісної нестабільності у нього формується:

«Я-концепція» - система внутрішньо узгоджених уявлень про себе, образів «Я».

Я-КОНЦЕПЦІЯ

САМООЦІНКА

Самооцінка в підлітковому віці виявляється низькою за своїм загальним рівнем і нестійкою.

Підлітки, вивчаючи себе, представляють, що й інші люди теж постійно спостерігають за ними, оцінюють їх. Це явище в західній психології називають **«уявною аудиторією»**. Маючи уявну аудиторію, підліток почуває себе в центрі уваги оточуючих, іноді навіть зовсім незнайомих перехожих на вулиці. Він весь час відкритий для чужих поглядів, що підсилює його вразливість .

Підлітки суперечливі, і властива їм ранимість часто поєднується з брутальністю.

З розвитком самосвідомості пов'язані і виникають у підлітковому віці:

- схильність до усамітнення,
- почуття самотності,
- непонятости і туги.

Ці нові почуття, не властиві дітям молодших віків.

Пізнання себе, своїх різних якостей приводить до формування *когнітивного* (пізнавального) компонента «Я-концепції».

З ним пов'язані ще два:

- **оцінний;**
- **поведінковий.**

Для підлітка важливо не тільки знати, який він є насправді, а й наскільки значущі його індивідуальні особливості. Оцінка своїх якостей залежить від системи цінностей, що склалася головним чином завдяки впливу сім'ї та однолітків. Різні підлітки тому по-різному переживають відсутність краси, блискучого інтелекту або фізичної сили. Крім того, **уявленням про себе повинен відповідати певний стиль поведінки**. Дівчинка, яка вважає себе чарівною, тримається зовсім інакше, ніж її ровесниця, яка знаходить себе некрасивою, але дуже розумною.

ІДЕАЛЬНЕ "Я"

«Я-концепція» включає в себе також ідеальне «Я». При високому рівні домагань і недостатньому усвідомленні своїх можливостей ідеальне «Я» може занадто сильно відрізнятись від реального. Тоді пережитий підлітком розрив між ідеальним чином і дійсним своїм становищем призводить до невпевненості в собі, що зовні може виражатися:

- в уразливості,
- впертості,
- агресивності.

САМОВИХОВАННЯ

Коли ідеальний образ представляється досяжним, він спонукає до **самовиховання**. Підлітки не тільки мріють про те, якими вони будуть у найближчому майбутньому, а й прагнуть розвинути в собі бажані якості:

Якщо хлопчик хоче стати сильним і спритним, він записується в спортивну секцію, якщо хоче бути ерудованим - починає читати художню та наукову літературу. Деякі підлітки розробляють цілі **програми самовдосконалення**.

Наприкінці підліткового віку, на кордоні з ранньої юності, уявлення про себе стабілізуються і утворюють цілісну систему - «Я-концепцію».

У частини дітей «Я-концепція» може формуватися пізніше, в старшому шкільному віці.

Але в кожному разі - це найважливіший етап у розвитку самосвідомості.

ВИСНОВОК

Дана тема дуже актуальна в наш час оскільки, дорослі повинні позитивно впливати на формування самосвідомості в підлітковому віці. Педагоги, близькі й далекі родичі, нарешті, сусіди та знайомі - всі ці дорослі свідомо чи несвідомо демонструють дитині певні культурні стереотипи поведінки відповідно до його статевої ролі, здійснюють контроль за відповідною поведінкою його самого та інших дітей, даючи оцінку їх зовнішності. Період дорослішання чреватий як об'єктивними труднощами, так і суб'єктивними переживаннями. Тому дорослі повинні приділяти значно більше уваги саме в цьому віці. У школі ця роль возлаживається на соціальних педагогів.

A background image of three young people (two girls and one boy) smiling and giving thumbs up. The image is dimmed and has a white rectangular box overlaid on it containing the text.

ЛІТЕРАТУРА:

- <http://medbib.in.ua/razvitie-samosoznaniya>
- <http://korysne.ostriv.in.ua/publication/code>
- <http://ua-referat.com>